

Hallgatói negatív attitűdök és tapasztalatok vizsgálata a sport és testnevelés területén

Tartalom

1. Irodalmi háttér	1
Bevezetés	2
A mentális egészség	2
A homonegativitás és a sport	3
A hátrányos megkülönböztetés	4
2. Célkitűzés és hipotézisek	5
3. Anyagok és módszerek	6
4. Eredmények bemutatása	7
5. Összefoglalás és következtetések	10
6. A vizsgálat limitációi	12
7. Irodalomjegyzék	13

1. Irodalmi háttér

Bevezetés:

A negatív attitűdök és a hátrányos megkülönböztetés az élet számos területét átszövik, beleértve a sportkörnyezetet és a testnevelést, mely alól az egyetemi közeg és a versenysport területe sem kivétel. Természetesen minden társadalomra jellemző a nem, életkori vagy más társadalmi szempont alapján történő rétegződés. A mentális egészség a biológiai, pszichológiai, társadalmi és spirituális jóllétre utal, és összefüggésbe hozható a hátrányos megkülönböztetés jelenlétével és a szociális távolságtartással, valamint a homonegativitással. Az egyenlő jogok és bánásmód fontos előfeltétele a társadalmi láthatóság növelése (Takács, Mocsonkai és P. Tóth, 2007), melyhez ez a kutatás is hozzájárulhat.

Kutatásunkban férfi egyetemista hallgatók negatív attitűdjeit és tapasztalatait vizsgáltuk a középiskolai és egyetemi testnevelés órák, illetve a versenysport és edzőtermi sport öltözői környezetében, valamint a homonegativitás, a reziliencia, a mentális jóllét és a szexuális irányultságokkal szembeni szociális távolságtartás összefüggéseit.

A mentális egészség

A pozitív pszichológia nagy hangsúlyt fektet a mentális egészségre, annak definiálására, mérésére. A mentális egészség nem csak a mentális betegségek hiányát jelenti, hanem magába foglalja többek között a szubjektív jóllétet, az autonómiát, a hétköznapi stresszel való megküzdést és a hatékony munkavégzést (Friedli, 2009). Keyes (2009) szerint a mentális egészség alapja az emocionális, pszichológiai és szociális jóllét. Vargha és munkatársai (2020) megfogalmazásában a mentális egészség „egyfajta jóllét biológiai, pszichológiai, társadalmi és spirituális szinten egyaránt”. Ehhez társítják még a reziliencia, a megküzdés és az önszabályozás képességét.

Számos kutatás foglalkozik a testmozgás és a mentális egészség kapcsolatával. A sport segítséget nyújt a depresszió tünetei és a szorongás csökkentéséhez (Paluska és Schwenk, 2000; Kenneth, 1999), illetve a mentális egészség megőrzéséhez (Jewett és mtsai., 2014).

A mentális egészség kapcsán a reziliencia fogalma egyre nagyobb figyelmet kap, mint protektív tényező, és a kettő kapcsolatba hozható egymással (Keczeli, 2019). A reziliencia - bár nincs egysége definíciója, elméleti kerete - egyfajta lelki rugalmasságot, pszichológiai ellenállóképességet jelent (Vargha és mtsai., 2020), mely segíti a mentális egészség visszaállítását traumákat, nehézségeket követően, illetve enyhíti a stressz negatív következményeit (Herrman és mtsai., 2011). A reziliencia elősegíti a különböző nehézségekkel szembeni pozitív adaptációt (Haddidi és Besharat, 2010). A reziliencia multidimenzionális konstruktnak tekinthető, melyet belső (személyiségbeli különbségek) és külső (szociális körülmények) tényezők is befolyásolnak (Keczeli, 2019), mérésére több skála, kérdőív is alkalmazható (Block és Kremen, 1996; Connor és Davidson, 2003; Smith és mtsai, 2008). A reziliencia pozitív hatása a versenysportban is megjelenik, a versenysportolók reziliencia-szintje magasabb, mint a szabadidős sportolóké, mely jobb teljesítményhez vezethet (Keczeli, 2019).

A homonegativitás és a sport

A homonegativitás tágabb fogalom, mint a homofóbia, mely a homoszexuális személyek elleni érzelmek megnyilvánulása. Ezzel szemben a homonegativitás magába foglalja a homoszexuális személyekkel szembeni kognitív hiedelmeket is (Hudson és Ricketts, 1980). Ehhez a fogalomkörhöz tartozik a heteronormativitás, mely normaként a heteroszexualitást fogadja el, ezzel a homoszexuális személyeket hátrányosan érintve, hiszen szexuális irányultságukat társadalmilag nem elfogadhatóként vagy elismerhetőként kezeli. (Macgillivray, 2000) A homonegativitás mértékét több tényező is befolyásolja. Toleránsabbnak bizonyulnak a nők, a nem vallásosak, illetve azok, akik ismernek nem heteroszexuálisokat és azok, akik tanulmányaikban előrébb tartanak (Holland, Matthews és Schott, 2013).

Morrison és Morrison (2003) szerint a homonegativitás időközben megváltozott, így az ezredforduló előtti mérőeszközök nem feltétlenül mutatnak reális képet a homonegativitás mértékéről. Ennek alapja, hogy a nyolcvanas években létrehozott ATLG (Attitudes Towards Lesbians and Gay Men) (Herek, 1988) skálán az egyetemi hallgatók eredményei alacsonyabb mértékű homonegativitást mutattak, azonban más felmérések (Norris, 1992; Balanko, 1998) alapján a nem heteroszexuális, lesbikus, meleg és biszexuális (a továbbiakban LMB) személyek helyzete nem változott. Ennek magyarázata lehet, hogy a negatív attitűdök már nem vallási és morális eredetűek, illetve biológiai eltérésre, betegségekre alapozó előítéletek következményei (Török és mtsai., 2017). A modern előítéletek olyan feltételezéseken alapszanak, miszerint az LMB személyek jogtalanul akarják helyzetüket megváltoztatni, előnyt szerezni, azáltal, hogy túl nagy hangsúlyt fektetnek saját szexualitásukra, ezzel gátolva önmagukat a beilleszkedésben, illetve hogy a szexualitás alapú diszkrimináció nem valós probléma (Morrison és Morrison, 2003). Ezen előítéletekre fókuszál a Modern Homonegativitás Skála, melynek magyar adaptációját (Török és mtsai., 2017) alkalmaztuk.

A homonegativitás nem csupán a társak felől megjelenő negatív attitűdként érintheti a homoszexuális személyeket. Az internalizált homonegativitás (IH), azaz a környezet homoszexualitáshoz való hozzáállásának az egyén önmagáról alkotott képébe való beillesztése büntudat és szégyen érzéséhez vezethet (Berg, Munthe-Kaas és Ross, 2015). Az IH hozzájárulhat az étkezési zavarok, a szerhasználat és alkoholizmus kialakulásához, az öngyilkossági kísérletek esélyeinek növeléséhez és a személyes kapcsolatok kialakításának nehézségeihez (Currie, Cunningham és Findlay, 2004). A magas szintű IH jelentősen növeli a depresszió esélyét homoszexuális férfiaknál (Rosser és mtsai., 2008).

Ezen személyek fokozottan kitettek a mentális rendellenességek és az öngyilkosság veszélyének (Hall, 2017). Ez, illetve hogy egy 2007-es magyarországi kutatás szerint 1122 megkérdezett LMBT (leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű; szexuális és nemi kisebbségekre utaló betűszó) személy háromnegyede (75,7%-a) magát hátrányosan megkülönböztetett csoport tagjának vallotta (Takács és mtsai., 2007) rávilágít arra, miért kiemelten fontos a témával foglalkozni.

A homonegativitás és a heteronormativitás a sportkörnyezetben is megjelenik. Ennek oka lehet, hogy a sport sokáig szerepet játszott a konzervatív, hagyományos férfikép kialakításában, mely szerint a férfiak erősek, agresszívak és nem érzelmesek (Anderson, 2012). Ez a kialakított kép azt eredményezi, hogy a homonegativitás olykor nem csupán az LMB közösség tagjait, hanem olyan heteroszexuális személyeket is érint, akik nem elég “férfiasak” (Smits, Knoppers és Elling-Machartzki, 2021). A sportban megjelenő heteronormativitás a nőkre is hatással lehet, különösen azokra, akiket sportáguk jellege miatt (a sportot maszkulin jellemzőkkel asszociálják) esetleg lesbikusnak könyvelnek el, a férfiakkal ellentétben, akikről feltételezik, hogy heteroszexuálisak (Maurer-Starks, Clemons és Wahlen, 2008; Skogvang és Fasting, 2013). A negatív attitűdök jelenléte miatt sok fiatal LMBT személy nem éli meg biztonságosnak és befogadónak a sportkörnyezetet (DeFoor és mtsai., 2018), illetve előfordul, hogy abbahagyják sporttevékenységüket az öltözői, melegeket célzó viccek miatt (Skogvang és Fasting 2013), így csökken az esélyük a sport pozitív hatásainak megtapasztalására.

A hátrányos megkülönböztetés

A bántalmazás és negatív attitűdök megjelenése negatívan befolyásolhatja a mentális egészséget (Cox-Wingo és Poirier, 2019; Coggen és mtsai., 2003) és a tanulmányi eredményeket (Juvonen, 2010). Azok, akik rendszeresen tapasztalnak hátrányos megkülönböztetést és iskolai zaklatást, megélhetnek pszichológiai (pl. szorongás, alacsonyabb önértékelés) és szomatikus (pl. alvászavarok) tüneteket, illetve negatív szociális következményeket (elszigetelődés) (Jewett és mtsai., 2014; Coggen és mtsai., 2003).

A hátrányos megkülönböztetés és a negatív attitűdök olyan jelenségek, melyek bármelyik edukációs közegben megnyilvánulhatnak, így a sportkörnyezet is színterük lehet. A sport hierarchikus struktúrája, a testi kontaktus és a tekintélyelvű vezetés teremthet olyan légkört, amely a sportolók közötti bántalmazáshoz vezethet (Vertommen és mtsai., 2018). Ezek az attitűdök és az előítéletes viselkedés általában olyan tulajdonságokkal kapcsolatban jelennek

meg, melyek eltérőek az átlagostól (például testsúly, fizikai képességek, szexuális orientáció) (O'Connor és Graber, 2014) és kifejeződhetnek többek között fizikai vagy verbális agresszióban, kiközösítő viselkedésben (Coggen és mtsai., 2003) Ez vezethet ahhoz, hogy a hátrányos megkülönböztetés áldozatai nem érzik biztonságosnak a testnevelési környezetet (O'Connor és Graber, 2014), igyekeznek elkerülni a részvételt (hiányzással, betegség szimulálásával) (Tischler és McCaughtry, 2011), illetve csökkenhet a sport iránti szeretetük (Jewett és mtsai., 2019).

2. Célkitűzés és hipotézisek

Kutatásunk célja az előítéletesség és hátrányos megkülönböztetés specifikus formáinak vizsgálata férfi egyetemi hallgatók körében, valamint a probléma mértékének feltárása,

A dolgozat kitér a hátrányos megkülönböztetés kapcsolatára a mentális egészséggel, a társadalmi távolsággal, és a homonegativitással, valamint a versenysportban megjelenő előítéletességre.

Hipotéziseink

H1: Feltételezzük, hogy a heteroszexuálisok reziliensebbek és magasabb pontszámot érnek el a mentális jóllét skálán, mint a nem heteroszexuális személyek, valamint szociálisan távolságtartóbbak a szexuális irányultságokkal szemben.

H2: Feltételezzük, hogy a homonegativitás negatív irányú kapcsolatba hozható a mentális jólléttel és a rezilienciával.

H3: Feltételezzük, hogy a szexuális irányultságokkal szembeni szociális távolságtartás negatív irányú kapcsolatban áll a mentális jólléttel és a rezilienciával.

H4: Feltételezzük, hogy azok, akik nem tapasztaltak hátrányos megkülönböztetést magasabb pontszámot értek el a mentális jóllét skálán és reziliensebbek, mint azok, akik tapasztaltak.

H5: Feltételezzük, hogy a versenysportolók homonegatívabbak és a szexuális irányultságokkal szemben szociálisan távolságtartóbbak, mint a nem versenysportolók.

3. Anyagok és módszerek

Eljárás

A vizsgálat célcsoportját 18 év feletti, férfi egyetemi hallgatók (MTSE, BME) alkották. Az adatgyűjtés 2021-ben zajlott, kényelmi mintavételi eljárással és a kutatásetikai szabályok betartásával. A kutatást az Testnevelési Egyetem Kutatásetikai Bizottsága jóváhagyta. A kutatásban résztvevőket tájékoztattuk a vizsgálat céljáról, a mérőeszközök tartalmáról. A kérdőívek felvételére egy internetes platformon, felügyelet nélkül került sor. A kérdőívesomag kitöltése kb. 25-30 percet vett igénybe. A kérdőívek felhasználására az engedélyeket megkaptuk az eredeti szerzőktől.

A minta elemszáma $N=123$ fő, a kitöltők átlagéletkora 22,29 év ($SD=5,20$). Közülük 73,2% heteroszexuális, 18,7% homoszexuális, 7,2% biszexuális és 0,8% aszexuális. 70,2% versenysportol vagy versenysportolt korábban.

A kiértékelés SPSS (Version 22.0) rendszerben történt, több statisztikai módszert alkalmaztunk: Pearson-féle korrelációs módszer, független mintás T-próba, leíró statisztika.

Mérőeszközök

Az összeállított kérdőívesomban szerepeltek a szociodemográfiai adatokra (pl.: nem, életkor), sportolási szokásokra (pl.:versenysportol-e, sportág típusa), valamint a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos tapasztalatokra (pl.: hátrányos megkülönböztetés típusa, irányultsága) vonatkozó kérdések.

Mentális Egészség Teszt (MET) (Vargha és mtsai., 2020):

A mentális egészség biológiai, pszichológiai, társadalmi és spirituális szinten való jóllét, melyhez társul a hatékony megküzdés és a reziliencia. A kérdőív öt alskálája közül (jóllét, savoring, alkotó-végrehajtó hatékonyság, önreguláció, reziliencia) kettőt vizsgáltunk (jóllét, reziliencia). A *jóllét* az érzelmi, pszichológiai, szociális és spirituális téren egyaránt megtapasztalt jóllét; a *reziliencia* lelki rugalmasság, pszichológiai ellenállóképesség (Vargha és mtsai., 2020). A 18 kérdésből álló kérdőívre a válaszadás 6 fokú Likert-skálán történik (1 – egyáltalán nem jellemző; 6 – teljes mértékben jellemző).

A jóllét alskála a pozitív-negatív élmények arányára, a szubjektív lelkiállapot minőségére és a boldogság globális szintjére vonatkozik. A reziliencia alskálán Smith és mtsai. által 2008-ban szerkesztett Brief Resilience Scale 6 kérdésből négyet használtak fel a kérdőívben.

Bogardus-féle társadalmi távolság (Bogardus, 1928)

Bogardus-skálával (Bogardus, 1928) vizsgáltuk, hogy a kitöltők adott csoportok tagjait mennyire engednék közel magukhoz egy hét fokú skálán (1 – családomba fogadnám; 7 – egy országban se laknék vele/ kiutasítanám az országból). A vizsgált csoportok: homoszexuális férfi, leszbikus nő, biszexuális férfi, transznemű.

Modern Homonegativitás Skála (MHS) (Török és mtsai., 2018)

A homonegativitás a homoszexualitás-ellenes megnyilvánulások széles spektruma, mely magába foglalja a meleg személyekkel szembeni kognitív hiedelmeket is.

A felhasznált kérdőív Morrison és Morrison 2003-ban kifejlesztett skálájának magyar adaptációja (Török és mtsai., 2018). A két alskála közül (MHS-L, MHS-G) a hallgatók az MHS-G, azaz a meleg férfiakra vonatkozó kérdésekre válaszoltak. Az MHS-G 12 állítást tartalmaz, az ezekkel való egyetértést 1-5-ig terjedő skálán kell jelezni (1 – egyáltalán nem értek egyet; 5 – teljes mértékben egyetértek). A magasabb MSH pontszám nagyobb mértékű előítéletességet jelöl.

4. Eredmények bemutatása

A hátrányos megkülönböztetés megjelenése

A leíró statisztika eredményei alapján a válaszadók jelentős része találkozott hátrányos megkülönböztetéssel a sport és testnevelés valamely területén. Legtöbbször a középiskolai testnevelés órát jelölték meg (47,2%), ezt követi az edzéseken, illetve öltözőkben tapasztalt hátrányos megkülönböztetés (29,3%), majd az edzőtermi öltöző (13,8%) és az egyetemi testnevelés órák (8,9%). A hátrányos megkülönböztetés formáit tekintve leggyakoribb a szexuális irányultságra és nemi identitásra vonatkozó volt (31,7%), ezt követte a testi/ értelmi fogyatékosságra vonatkozó (30,9%), anyagi háttérre vonatkozó (26,8%) és etnikai származásra vonatkozó (26%). A negatív tapasztalatok elsődleges típusa a verbális agresszió (78,1%). Emellett kiemelkedő még a kirekesztő viselkedés (56,1%) és a nonverbális jelzések (33,3%). 12,2% jelölte meg a fizikai agressziót. Vizsgáltuk továbbá azt is, hogy kire irányult a hátrányos megkülönböztetés: közel megegyező százalékban csapattársakra (43,9%) vagy idegenekre (43,1%), és csak ritkábban magára a kitöltőre (35,8%) vagy annak barátjára (37,4%).

Heteroszexuálisok és nem heteroszexuálisok összehasonlítása

A két csoport közötti különbséget független mintás T-próbával elemeztük (Welch robusztus eljárással). Nem találtunk szignifikáns eltérést a heteroszexuálisok és nem heteroszexuálisok között a mentális jóllét és reziliencia tekintetében, ugyanakkor szignifikáns különbség mutatkozott a homonegativitás terén, valamint a homoszexuális férfiakkal, lesbikus nőkkel, biszexuálisokkal, és transzneműekkel szembeni szociális távolságtartásban, azaz a heteroszexuálisok szignifikánsan homonegatívabbak, és nagyobb szociális távolságot tartanak a szexuális irányultságokkal szemben. (1. táblázat)

1. táblázat. Heteroszexuálisok és nem heteroszexuálisok összehasonlítása

		N	M	SD	F	p
Mentális Jóllét	heteroszexuális	89	4,36	1,00	1,549	0,128
	nem heteroszexuális	33	3,97	1,29		
Reziliencia	heteroszexuális	90	3,65	0,99	0,516	0,608
	nem heteroszexuális	33	3,54	1,15		
Homonegativitás	heteroszexuális	87	39,37	10,90	10,592	<0,001
	nem heteroszexuális	33	20,33	7,84		
Bogardus-homoszexuális	heteroszexuális	88	2,93	1,69	10,427	<0,001
	nem heteroszexuális	33	1,03	0,17		
Bogardus-leszbikus	heteroszexuális	89	2,43	1,29	10,459	<0,001
	nem heteroszexuális	33	1,00	0,00		
Bogardus-biszexuális	heteroszexuális	88	2,91	1,68	10,052	<0,001
	nem heteroszexuális	33	1,06	0,24		
Bogardus-transznemű	heteroszexuális	89	3,75	1,94	12,066	<0,001
	nem heteroszexuális	33	1,15	0,36		

A reziliencia és a mentális jóllét kapcsolata a homonegativitással és a szociális távolságtartással

A mért változók közötti kapcsolatot Pearson korrelációval elemeztük. A statisztikai elemzések során szignifikáns, de értékében elhanyagolható pozitív irányú kapcsolatot találtunk a homonegativitás és a reziliencia között. A homonegativitás és mentális jóllét alszála között szignifikáns, pozitív irányú, gyenge kapcsolat található. (2. táblázat) Ugyanakkor ez a kapcsolat nem jelenik meg a nem heteroszexuális mintán.

Nem találtunk szignifikáns kapcsolatot a reziliencia alszála és a szexuális irányultságokkal szembeni szociális távolságtartás között, ugyanakkor a mentális jóllét alszála és a homoszexuális férfiakkal, a biszexuálisokkal és transzneműekkel szembeni szociális távolságtartás között szignifikáns, pozitív irányú, gyenge kapcsolat található. (2. táblázat)

2. táblázat. A reziliencia és mentális jóllét kapcsolata a homonegativitással és a szociális távolságtartással

	Bogardus-homoszexuális	Bogardus-leszbikus	Bogardus-biszexuális	Bogardus-transznemű	Reziliencia	Jóllét
Reziliencia	0,085	0,098	0,089	0,005		
Mentális Jóllét	,233*	0,177	,201*	,201*	,489**	
Homonegativitás	,635**	,566**	,638**	,736**	,184*	,301**

** p<0.01

* p<0.05

A hátrányos megkülönböztetést tapasztaltak és nem tapasztaltak összehasonlítása

A két csoport összehasonlítását független mintás T-próbával elemeztük (Welch robusztus eljárással). Nem találtunk szignifikáns eltérést a hátrányos megkülönböztetést tapasztaltak és nem tapasztaltak között a mentális jóllét tekintetében, ugyanakkor szignifikáns különbség mutatkozott a reziliencia terén, azok, akik nem tapasztaltak hátrányos megkülönböztetést a középiskolai öltözőben szignifikánsan reziliensebbek, mint azok, akik tapasztaltak. (3. táblázat)

3. táblázat: A hátrányos megkülönböztetést tapasztaltak és nem tapasztaltak összehasonlítása

Hátrányos megkülönböztetés középiskolai öltözőben		N	M	SD	F	p
Mentális Jóllét	Igen	57	4,14	1,20	1,94	0,303
	Nem	65	4,35	1,00		
Reziliencia	Igen	58	3,30	1,12	4,88	0,001
	Nem	65	3,90	0,86		

Versenysportolók és nem versenysportolók összehasonlítása

A két csoport közötti különbséget független mintás T-próbával elemeztük (Welch robusztus eljárással). A statisztikai elemzések 103 fő adatait használtuk a részleges kitöltések miatt. Szignifikáns különbséget találtunk a mentális jóllét, a homonegativitás és a szexuális irányultságokkal szembeni szociális távolságtartás terén a versenysportolók és nem versenysportolók között, azaz a versenysportolók szignifikánsan homonegatívabbak, magasabb pontszámot értek el a mentális jóllét alskálán, és nagyobb szociális távolságot tartanak a

szexuális irányultságokkal (homoszexuális férfi; biszexuális, leszbikus nő, transznemű) szemben. (4. táblázat)

4. táblázat: Versenysportolók és nem versenysportolók összehasonlítása

	Versenysportol -e?	N	M	SD	F	p
Bogardus-homoszexuális	Igen	52	3,13	1,85	11,131	0,001
	Nem	48	2,04	1,40		
Bogardus-biszexuális	Igen	52	3,00	1,80	7,165	0,009
	Nem	48	2,13	1,44		
Bogardus-leszbikus	Igen	53	2,53	1,44	5,642	0,008
	Nem	48	1,83	1,10		
Bogardus-transznemű	Igen	53	4,06	2,02	6,677	0,001
	Nem	48	2,40	1,63		
Mentális Jólét	Igen	53	4,58	0,99	0,146	0,019
	Nem	48	4,10	1,04		
Homonegativitás	Igen	50	40,62	11,95	1,742	0,001
	Nem	49	30,43	12,56		

5. Összefoglalás és következtetések

Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy vannak-e a különbségek a heteroszexuálisok és nem heteroszexuálisok között a mentális jólét és reziliencia tekintetében, illetve hogy mindezek kapcsolatba hozhatóak-e a homonegativitással és a szexuális irányultságokra vonatkozó szociális távolságtartással. Emellett vizsgáltuk a hátrányos megkülönböztetés megjelenését, specifikus formáit a sport és testnevelés területén, valamint a versenysport területét is igyekeztünk feltérképezni a már említett fogalmak szempontjából.

Nem találtunk szignifikáns különbséget a heteroszexuális és nem heteroszexuális személyek mentális jóléte és rezilienciája között, azonban a homonegativitás és társadalmi távolság esetében igen: a heteroszexuálisok homonegatívabbak és szociális szempontból távolságtartóbbak a szexuális irányultságokkal szemben, mint a nem heteroszexuálisok. Ennek egyik oka lehet a személyes érintettség, illetve a nem heteroszexuálisakkal való kapcsolat hiánya (Holland, Matthews és Schott, 2013), továbbá a szociokulturális hatások is szerepet játszhatnak.

Eredményeink azt mutatták, hogy a homonegativitás és a társadalmi távolság pozitívan korrelál a mentális egészséggel, azonban ugyanez az összefüggés nem jelenik meg a homoszexuális

mintán. Ennek oka lehet, hogy nem heteroszexuális személyek esetén a magasabb homonegativitás magasabb internalizált homonegativitáshoz vezet, ami negatívan befolyásolhatja a mentális egészséget (Rosser és mtsai., 2008).

A leíró statisztika gyakorisági mutatóiból kiderült, hogy a hátrányos megkülönböztetés a vizsgált területek mindegyikén előforduló, széleskörű probléma, mégis dominánsabban jelenik meg ott, ahol a résztvevők ismerik egymást (testnevelés óra, edzés). Bár a mentális egészség és a hátrányos megkülönböztetés között nem találtunk szignifikáns kapcsolatot, a rezilienciát ugyanakkor negatívan befolyásolja. Mivel a reziliencia a mentális egészség visszaállításában, illetve megőrzésében szerepet játszó protektív tényező (Herrman és mtsai., 2011), ezért a mentális egészségfejlesztés részeként hasznos lenne, ha érzékenyítő foglalkozások segítségével (prevenció és intervenció céljával egyaránt) lépéseket tennénk a hátrányos megkülönböztetés és negatív attitűdök megjelenése ellen. Mivel a sportkörnyezet kifejezett színtere lehet ezen tendenciáknak (Vertommen és mtsai., 2018), fontos lenne, hogy a prevenció kiemelt szerepet kapjon a probléma kezelésére való törekvésben.

A versenysport területére vonatkozóan azt találtuk, - korábbi kutatási eredményekkel összhangban (Keczeli, 2019) - hogy a versenysportolók magasabb pontszámot értek el a mentális jóllét alszállán, ami következhet a sport pozitív hatásából a rezilienciára (Keczeli, 2019) és magára a mentális egészségre (Jewett és mtsai., 2014). Emellett az is megfigyelhető, hogy a versenysportolók homonegatívabbak és társadalmilag távolságtartóbbak, mint a nem versenysportolók. Ez eredhet a sportkörnyezet erőteljes heteronormativitásából (Anderson, 2012) és maszkulin jellegéből. A versenysportban megjelenő homonegativitás egyaránt érinti az LMB közösség tagjait, illetve a heteroszexuális férfiakat és nőket, akik nem felelnek meg a nemükkel kapcsolatos heteronormatív elképzeléseknek (Smits, Knoppers és Elling-Machartzki, 2021; Skogvang és Fasting, 2013). A versenysportolók fokozottabb homonegativitása eredményezheti azt, hogy a sportkörnyezetben gyakrabban és erőteljesebben jelenik meg a hátrányos megkülönböztetés, ami negatívan befolyásolhatja a sporttevékenységhez való viszonyulást. Mindez szintén alátámasztja a prevenció és érzékenyítés fontosságát a sportközegben.

Eredményeink tükrében érdemes lenne további kutatásokat folytatni a testnevelő tanárok és edzők attitűdjeire és homonegativitására vonatkozóan, továbbá a bántalmazás és bántalmazottság viszonyának feltárása, illetve a női minta bevonása is új és izgalmas eredményekkel és szempontokkal gazdagíthatná ezt a hazánkban még kevésbé kutatott területet.

6. A vizsgálat limitációi

Kutatásunkban nem kaptunk választ a hátrányos megkülönböztetés okára, illetve nem kerestünk összefüggést a hátrányos megkülönböztetés és a szexuális orientáció között. További vizsgálatok szükségesek a jelenség mögött álló dinamika mélyebb megismerése érdekében. Érdeemes lehet nem csupán kvantitatív jellegű kutatást folytatni, mivel mind a szexuális irányultság, mind a hátrányos megkülönböztetés érzékeny terület, mely részletesebben és mélyebben megismerhető lenne a kvalitatív módszertan segítségével, a módszertani trianguláció elvén.

Mindezek mellett meg kell említenünk, hogy a kérdőívek önkitöltős jellege miatt jelen lehet a szociális megfelelés torzító hatása, illetve a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kérdések válaszai visszaemlékezésekből származnak és szubjektív élményeken alapszanak, így idővel változhattak.

Fontos megjegyezni, hogy kutatásunk csak férfi mintára irányult, melynek eredményeiből szűkebb rétegre való következtetéseket lehet levonni, illetve a női minta sok területen eltérő eredményt szülhet, így mindenképp érdemes ebbe az irányba is kiterjeszteni a kutatást.

Irodalomjegyzék

Anderson, E. (2012). Inclusive Masculinity in a Physical Education Setting. *Boyhood Studies*, 6(2). doi:10.3149/thy.0601.151

Balanko, S. (1998). Anti-gay violence at the University of Saskatchewan. Poster presented at 59th annual convention of the Canadian Psychological Association.

Berg, R. C., Munthe-Kaas, H. M., & Ross, M. W. (2015). Internalized Homonegativity: A Systematic Mapping Review of Empirical Research. *Journal of Homosexuality*, 63(4), 541–558. doi:10.1080/00918369.2015.1083788

Block, J., & Kremen, A.M. (1996). IQ and ego-resiliency: conceptual and empirical connections and separateness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(2), 349–371

Bogardus, E. S. (1928): *Immigration and Race Attitudes*. D.C. Heath and Company, Boston.

Coggen, C., Bennett, S., Hooper, R., & Dickinson, P. (2003). Association between Bullying and Mental Health Status in New Zealand Adolescents. *International Journal of Mental Health Promotion*, 5(1), 16–22. doi:10.1080/14623730.2003.9721892

Connor, K.M., & Davidson, J.R.T. (2003). Development Of A New Resilience Scale: The Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety*, 18:76–82. DOI: 10.1002/da.10113

Cox-Wingo, V., & Poirier, S. (2019). Bullying and Mental Health. *School Violence in International Contexts*, 115–129. doi:10.1007/978-3-030-17482-8_8

Currie, M. R., Cunningham, E. G., & Findlay, B. M. (2004). The Short Internalized Homonegativity Scale: Examination of the Factorial Structure of a New Measure of Internalized Homophobia. *Educational and Psychological Measurement*, 64(6), 1053–1067. doi:10.1177/0013164404264845

DeFoor, M. T., Stepleman, L. M., & Mann, P. C. (2018). Improving Wellness for LGB Collegiate Student-Athletes Through Sports Medicine: A Narrative Review. *Sports Medicine - Open*, 4(1). doi:10.1186/s40798-018-0163-y

Fox, K. R. (1999). The influence of physical activity on mental well-being. *Public Health Nutrition*, 2(3a), –. doi:10.1017/s1368980099000567

Friedli, L. (2009). *Mental health, resilience and inequalities*, World Health Organization

- Hall, W. J. (2017). Psychosocial Risk and Protective Factors for Depression Among Lesbian, Gay, Bisexual, and Queer Youth: A Systematic Review. *Journal of Homosexuality*, 65(3), 263–316. doi:10.1080/00918369.2017.1317467
- Haddadi, P., & Besharat, M. A. (2010). *Resilience, vulnerability and mental health.* , 5(none), 639–642. doi:10.1016/j.sbspro.2010.07.157
- Herek, G.M. (1988). Heterosexuals' Attitudes toward Lesbians and Gay Men: Correlates and Gender Differences. *The Journal of Sex Research*, 25(4), 451–477. doi:10.2307/3812894
- Herrman, H., Stewart, D.E., Diaz-Granadoz, N., Berger, E.L., Jackson, B., Yuen, T. (2011), What is resilience?. *The Canadian Journal of Psychiatry*. 2011;56(5):258–265.
- Holland, L., Matthews, T. L., & Schott, M. R. (2013). “That's So Gay!” Exploring College Students' Attitudes Toward the LGBT Population. *Journal of Homosexuality*, 60:4, 575-595, DOI: 10.1080/00918369.2013.760321
- Hudson, W. W., & Ricketts, W. A. (1980). A Strategy for the Measurement of Homophobia. *Journal of Homosexuality*, 5(4), 357–372. doi:10.1300/j082v05n04_02
- Jewett, R., Kerr, G., MacPherson, E., & Stirling, A. (2019). Experiences of bullying victimisation in female interuniversity athletes. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1–15. doi:10.1080/1612197x.2019.1611902
- Jewett, R., Sabiston, C. M., Brunet, J., O’Loughlin, E. K., Scarapicchia, T., & O’Loughlin, J. (2014). *School Sport Participation During Adolescence and Mental Health in Early Adulthood*. *Journal of Adolescent Health*, 55(5), 640–644.
- Juvonen, J., Wang, Y., & Espinoza, G. (2010). Bullying Experiences and Compromised Academic Performance Across Middle School Grades. *The Journal of Early Adolescence*, 31(1), 152–173. doi:10.1177/0272431610379415
- Keczeli, D. (2019). Sport, mint a stressz ellenszere. *International Journal of Engineering and Management Sciences*, 4(3), 69–78. <https://doi.org/10.21791/IJEMS.2019.3.7>.
- Keyes C. L. M. (2009). Brief description of the mental health continuum short form (MHC-SF). Manuscript. Atlanta.

- Macgillivray, I. K. (2000). Educational Equity for Gay, Lesbian, Bisexual, Transgendered, and Queer/Questioning Students: The Demands of Democracy and Social Justice for America's Schools. *Education and Urban Society*, 32(3), 303–323. doi:10.1177/0013124500323003
- Maurer-Starks, S. S., Clemons, H. L.; & Whalen, S. L. (2008). Managing Heteronormativity and Homonegativity in Athletic Training: In and Beyond the Classroom. *Journal of Athletic Training*, 43(3), 326–336. doi:10.4085/1062-6050-43.3.326
- Morrison, M.A., & Morrison, T.G. (2003). *Development and validation of a scale measuring modern prejudice toward gay men and lesbian women*. *Journal of Homosexuality*, 43(2), 15–37.
- Norris, W.P. (1992). Liberal attitudes and homophobic acts: The paradoxes of homosexual experience in a liberal institution. *Journal of Homosexuality*, 24, 81-120.
- O'Connor, J. A. & Graber, K.C. (2014) Sixth-Grade Physical Education: An Acculturation of Bullying and Fear, *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 85:3, 398-408, DOI: 10.1080/02701367.2014.930403
- Paluska, S. A., & Schwenk, T. L. (2000). Physical Activity and Mental Health. *Sports Medicine*, 29(3), 167–180. doi:10.2165/00007256-200029030-00003
- Rosser, B. R. S., Bockting, W. O., Ross, M. W., Miner, M. H., & Coleman, E. (2008) The Relationship Between Homosexuality, Internalized Homo-Negativity, and Mental Health in Men Who Have Sex with Men. *Journal of Homosexuality*, 55:2, 185-203, DOI: 10.1080/00918360802129394
- Skogvang, B.O. & Fasting, K. (2013) Football and sexualities in Norway. *Soccer & Society*, 14:6, 872-886, DOI: 10.1080/14660970.2013.843924
- Smith, B. W., Dalen, D., Wiggins, K. Tooley, E., Christopher, P., & Bernard, J. (2008). *The brief resilience scale: Assessing the ability to bounce back*. *Int J Behav Med*, 15(3), 194–200. doi:10.1080/10705500802222972
- Smits, F., Knoppers, A., & Elling-Machartzki, A. (2021). ‘Everything is said with a smile’: Homonegative speech acts in sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 56(3), 343–360. <https://doi.org/10.1177/1012690220957520>

Takács J., Mocsonaki L., & P. Tóth T. (2007). *A leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű (LMBT) emberek társadalmi kirekesztettsége Magyarországon, Kutatási zárójelentés.* Budapest: MTA Szociológiai Kutatóintézet.

Tischler, A., & McCaughtry, N. (2011). PE is not for me: When boys' masculinities are threatened. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 82, 37 –48.

Török, Zs., Rakovics, M., Péntes, M., Terebessy, A., Pongor, V., & Csépe, P. (2018). A Modern Homonegativitás Skála magyarországi adaptációja. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 19 (4). pp. 357-383. ISSN 1419-8126

Vargha, A., Zábó, V., Török, R. & Oláh, A. (2020). A jóllét és a mentális egészség mérése: a Mentális Egészség Teszt. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*. 21. 281-322. 10.1556/0406.21.2020.014.

Vertommen, T., Kampen, J., Schipper-van Veldhoven, N., Uzieblo, K., & Van Den Eede, F. (2018). Severe interpersonal violence against children in sport: Associated mental health problems and quality of life in adulthood. *Child Abuse & Neglect*, 76, 459–468. doi:10.1016/j.chiabu.2017.12.013